

September 9, 1957

Memorandum of Conversation between the Government of Romania and the Delegation of Popular Republic of Mongolia, 9 September 1957 (Fragment)

Citation:

"Memorandum of Conversation between the Government of Romania and the Delegation of Popular Republic of Mongolia, 9 September 1957 (Fragment)", September 9, 1957, Wilson Center Digital Archive, CC RCP Chancellery, 109/1957, pp. 2-10
<https://digitalarchive.umd.edu/document/112159>

Summary:

Fragment of the discussions between the delegation of the People's Republic of Mongolia led by Yumjaagiyn Tsendenbal and the Romanian government in Bucharest, 9 September 1957. Tsendenbal describes the formation of the history and current state of relations between the Mongolian and Soviet Communist parties, Mongolia's relationship with the People's Republic of China, as well as the status of economic reforms in Mongolia

Original Language:

Romanian

Contents:

Original Scan

CC RCP Chancellery; 109/1957

 P. M. R. 2
 874/8.5.1957

Convorbirile care au avut loc la Consiliul
de Miniștri între delegația Republicii Populare Mongole
și guvernul Republicii Populare Române.

Tov. Tedenbal :

În aceste condiții cercurile s-au unit, au organizat atunci un partid popular și apoi în condițiile unui regim terorist au trecut în mod secret în Uniunea Sovietică pentru a cere ajutor. Era pe atunci centrul Republicii din Extremul Orient.

Tovarășii au răspuns să se adreseze Republicii Socialiste Ruse. Au plecat la Uruç unde se găsea Secretariatul și apoi au trimis la Moscova pe unii dintre tovarăși. Acolo la Moscova o parte dintre delegație a fost primită de Lenin și li s-a promis ajutor.

Dar, în același timp, acest conducător al statului a cerut ajutor și Americii și Japoniei. Aceste scrisori însă nu au ajuns la destinație.

Revoluționarii au reușit să facă o scrisoare Uniunii Sovietice. Au pus scrisoarea în partea de lemn a biciului și așa au putut trece. Apoi s-au înapoiat într-un oraș de lângă graniță, unii tovarăși au mers chiar în interior, dar mereu se îmbrăcau altfel, ca preot, ca negustor și astfel circulau prin țară.

Pe lângă graniță au fost organizate detașamente de partizani. A început apoi acțiunea dintre orașele de lângă graniță dar a fost înfrântă. Prima dată s-a pregătit ofensiva în interiorul țării. Acolo s-au dat lupte și acest conducător a fost înfrânt. El a fugit în Mongolia de Nord unde a fost prins și predat Uniunii Sovietice.

În luna iulie s-a creat un guvern provizoriu, a fost ocupată capitala și s-a creat un guvern revoluționar.

Guvernul revoluționar a creat un tratat cu Monarhul. El a fost păstrat ca, cap al statului, pentru că a avut o mare influență mai ales pe linie religioasă. Această monarhie a existat până în 1946 când a murit.

În august 1924 a avut loc al III-lea Congres al Partidului. Atunci a fost adoptată linia de dezvoltare a partidului.

În toamna anului 1921 când delegația noastră a fost la Lenin, Lenin a arătat această cale de dezvoltare a Mongoliei. În partid a fost atunci o mare luptă în legătură cu această problemă

Deși Congresul al III-lea a adoptat un program, în conducere fiind membri de dreapta ei au făcut o deviere puternică, au început să încurajeze pe feudali.

Comandantul armatei care a fost și secretar general era totodată și acționarul unei mari ferme din China. El a fost demascat. După demascarea lui tot dreptiștii au rămas în frunte. El spunea că marxismul și lamaismul este același lucru. În timpul acesta nu a fost nici o ofensivă împotriva feudalilor. Ei duceau o politică de ridicare a legăturilor cu Uniunea Sovietică.

Oamenii care constituiau cadrele de conducere trimiteau copii lor să studieze în Franța, Germania etc.

În 1928 a fost al VII-lea Congres al Partidului în cadrul căruia acești dușmani au fost demascați. 45 de zile a durat Congresul. A fost aleasă o nouă conducere. În această nouă conducere au fost și câțiva dintre acei care au simțit că conducerea de dreapta va fi demascată și au luat poziție ca și cum ei sînt aceia care au demascat pe aceștia pentru ca să se mențină în conducere. Atunci a apărut în partid o deviere de stînga.

După exemplul Uniunii Sovietice a început să fie creat în mod administrativ comune. Tot așa ca mijloc administrativ a început ofensiva împotriva sentimentelor religioase. De acest lucru s-au folosit imperialiștii japonezi și feudali. În 1932 au ridicat o mare răscoală într-o serie de regiuni. Tot în același an, 1932 cu ajutorul Partidului Comunist problema aceasta a fost rezolvată.

Din anul 1920 - 1930 au fost cîteva răscoale conduse de preoți.

Mulți au plecat în China. Cînd a fost publicată amnistia mulți s-au întors, iar o parte au rămas acolo. Pe urmă a început așa numita noua linie a partidului.

În timpul acesta a fost ocupată de către japonezi și continua ocuparea de către ei. Japonezii au formulat cerințe mari față de ei. Au fost cîteva accidente mai mari în 1935 - 1936.

În aceste condiții a fost încheiat cu Uniunea Sovietică un pact de asistență mutuală.

Imperialiștii japonezi au început să trimită spioni în Mongolia care au reușit să se strecoare chiar în aparatul economic. În 1939 a început acțiunea directă împotriva Mongoliei. Atunci ne-am gîndit la un ajutor din partea Uniunii Sovietice. După 4 luni de luptă a fost zdrobită armata 6 japoneză

După această înfrângere nu au mai încercat asemenea acțiuni de mare amploare dar au continuat cu acțiuni mai mici. În acel timp conducătorii mînăstirilor s-au dovedit a fi agenți ai japonezilor. Aceștia au fost izolați. Au fost ajutați să-și găsească de lucru, fiind călugări mici care învățau acolo și au fost aduși în școli. Peste o treime din populația bărbătească erau lame. Cu ajutorul acestui lamaism se înlănzea poporul pentru a nu se răscula împotriva cercurilor împărătești, și pentru a nu se înmulți pentru că lamele nu aveau voie să se însoare.

În Mongolia nu exista nici o familie care să nu aibă o rudă în lame. Dacă o familie avea mai mulți fiice puțin jumătate din ei erau trimiși în mînăstiri. Dacă o familie nu avea nici un fiu atunci înfia pentru a trimite în mînăstiri. Apoi a fost oprit de a se mai da copiii în mînăstiri pînă la vîrsta de 18 ani cînd devin maturi și pot hotărî singuri.

Atunci nu putea cuprinde școlarizarea pe toți copiii. La vîrsta de 18 ani îi lua în armată așa că în mod treptat se ducea ofensiva contra mînăstirilor. Astfel a fost obținută victoria împotriva acestei forțe, cea mai reacționară și cea mai puternică.

După ce au fost izolați, conducătorii au început lichidarea tuturor mînăstirilor. Nu s-a făcut asta fără greșeli. Au fost pedepsiți și călugări de rînd care nu au fost vinovați cu nimic. În 1944 guvernul a deschis o mînăstire centrală.

În timpul războiului a început să vină din Apus să se intereseze dacă este adevărat că în Mongolia sînt anticriști, necredincioși, oameni împotriva religiei. În aceste condiții au fost aleși citiva călugări care se roagă lui Dumnezeu pentru puterea populară.

După războiul cu Japonia, în 1945, mulți emigranți mongoli s-au întors cu tot cu mînăstiri. Și aceștia se roagă pentru noi.

Odată cu lichidarea feodalilor clericali se poate spune că s-a reușit la noi să se lichideze feodalii ca clasă.

În 1940 Congresul al X-lea al partidului a constatat această victorie și în general transformările social-politice trecute în bine, a constatat că Mongolia s-a așezat în mod temeinic pe drumul dezvoltării necapitaliste.

Pe urmă a început războiul împotriva Germaniei.

După război, din anul 1948 pentru prima dată a fost întocmit un plan cincinal de dezvoltare. Pînă atunci au fost numai planuri anuale. După război a început o nouă dezvoltare; s-au făcut multe transformări, situația...

mai ales după formarea Republicii Populare Chineze.

După războiul din 1949, capitaliștii au organizat și ei o ofensivă împotriva Mongoliei. Din punct de vedere economic Mongolia este o țară foarte înapoiată.

Abia în 1930 a început intrucîtva să se prelucereze materia primă. Numai în 1930 a fost proclamat comerțul extern. În 1930-1940 au început să fie construite întreprinderi moderne cu ajutorul Uniunii Sovietice, un combinat industrial a fost început în 1930 și a început să dea producție în 1934, au fost construite două spălătorii de lînă.

În anii celui de-al doilea război mondial nu s-a prea făcut nimic pentru că fondurile au fost destinate războiului. După război s-a început să se extragă volfram, cositor, unele materii prime pentru industria metalurgică.

Acum se muncește pentru îndeplinirea celui de al II-lea plan cincinal. Au început muncile de explorare în petrol și se obțin frumoase rezultate.

Cifrele de plan în domeniul cultural-sanitar în cel de al II-lea plan cincinal sînt depășite. În domeniul gospodăriilor agricole colective și Gostat de asemeni sînt depășite. Au 40.000 ha. Unele Gostaturi sînt numei pentru creșterea vitelor. Cel mai mare Gostat are 11.000 ha.

Nu se îndeplinește planul în domeniul creșterii vitelor. Partea cea mai mare a vitelor este încă proprietate particulară. Acum avem 84.400.000 capete de vite, 13.300.000 oi, 5.900.000 capre, 1.900.000 vite cornute mari, 880.000 cămile. Înainte de război au fost mai multe vite. Cerințele acum sînt mult mai mari decît au fost înainte. Acum au de îndeplinit un plan trienal 1958 - 1959 - 1960. Septelul este planificat să ajungă la sfîrșitul acestui an la 97.000.000 capete.

Trebuie să se înceapă în această perioadă așezarea pe loc a nomazilor. Aceasta s-a hotărît să se înceapă cu ajutorul unităților cooperatiste, sau așa cum se numesc la noi Asociații agricole.

După datele de la începutul anului erau 22.000 de astfel de asociații. Acum au un număr însemnat de gospodării unde se face recensămîntul vitelor.

Sperăm ca în 3 ani să se construiască niște așezări pentru asociațiile agricole. Pentru aceasta ne trebuie case. Cu ajutorul Uniunii Sovietice se vor construi în perioada planului trienal.

S-a început construirea unei a doua uzine și tot în acest centru se vor construi școli, cămine culturale și alte instituții.

Pentru agricultură acum încă nu avem brațe de muncă suficiente. S-a planificat să se introducă mecanizarea. Uniunea Sovietică ne ajută cu tractoare și combine. 1500 tractoare calculate toate la 15 c.p., automobile și alte utilaje agricole.

S-a planificat ca în timpul acestui plan trienal 50% din gospodăriile țărănești să fie cooperativizate. Se prea poate să se obțină mai mult pentru că și acum în unele regiuni sînt cooperativizate în proporție de 50 - 70%

Producția vitelor este scăzută. Lîna este foarte proastă. Ne propunem să obținem lîna semifină.

Se scoate în medie de la o vacă 300 litri de lapte. După ce s-a început să se hrănească vitele cu porumb însilozat s-a ajuns pînă la 1.000 - 1.200 litri de lapte. Concomitent cu aceasta se aduce și muncă de inobilare a raselor de vite cornute mari aduse din Uniunea Sovietică.

Cu ajutorul Uniunii Sovietice și a altor țări de democrație populară anul viitor se va termina o mare mină lîngă Ulan-Bator de 600.000 de tone. va fi largită rețeaua electrică cu ajutorul Uniunii Sovietice se va termina construirea fabricii de patiserie. Tot cu ajutorul Uniunii Sovietice se va construi o fabrică de paste făinoase. Se vor construi 4 mori și o uzină de cărămidă, silicată. Se vor construi diferite stații de mașini pentru deservirea creșterii vitelor. Se vor construi tot cu ajutorul Uniunii Sovietice diferite canalizări la Ulan Bator și o stație de radio-emisie. Se va construi pe o suprafață de 40.000 m² locuințe și diferite cinematografe. Cu ajutorul Uniunii Sovietice se va desfășura o muncă largă pentru munca geologică.

Va veni din Uniunea Sovietică un grup de cercetători agricoli pentru studiul produselor agricole. Ei vor ajuta pentru stabilirea populației, unde este apă, unde sînt condiții pentru o viață sedentară.

Cu ajutorul chinez se va construi o fabrică textilă, o fabrică de hirtie și o fabrică de sticlă. De asemeni o fabrică de cărămizi, niște sere, construcții de poduri și terminarea la Ulan Bator a unui stadion.

Cu ajutorul Republicii Democrate Germane se va lărgi tipografia și se vor produce instalații pentru tiparul în culori.

Se duc tratative pentru a organiza o întreprindere de valorificarea deșeurilor de piele.

Cu ajutorul Republicii Populare Ungare se va construi o fabrică pentru prelucrarea lînei.

Cu ajutorul Republicii Cehoslovace se va construi o fabrică pentru un anumit sort de piele șevrou. Se va lărgi, tot cu ajutorul lor, un fel de producție de piele fină. Se va construi fabrica de încălțăminte.

Sînt mari zăcăminte de cărbune cocsificabil. Miliarde de tone. Cu ajutorul Uniunii Sovietice se va studia problema aceasta. Eu nu pot clarifica singur.

Avem și sare dar se exploatează deocamdată mai primitiv.

Se va dezvolta învățămîntul, arta, instituțiile sanitare. Acum se pune accent pe învățămîntul general elementar la sate și învățămîntul mediu incomplet în orașe.

Cădrele principale sînt pregătite de către Universitatea de Stat înființată în 1942. Are și Facultate de Medicină care scoate peste 100 de medici pe an. Avem Facultate tehnico-veterinară, s-a creat Facultatea de Agronomie, de Științe Sociale. Acolo sînt economiști, istorici, pedagogi.

Activiștii de stat și de partid sînt pregătiți în școli de partid de 4 ani de studiu. Sînt 16 școli de studiu diferite. Apoi sînt diferite cursuri de calificare în masă. Asta este aproximativ. Pentru următorii ani planul de perspectivă va fi făcut ulterior.

Multe cadre sînt pregătite încă în Uniunea Sovietică. Peste 1.000 de oameni învață în diferite institute superioare în uniunea Sovietică.

Acum mai învață în China, Coreea, Germania, Cehoslovacia, și anul acesta vom trimite și la Dvs., în Albania și în Polonia. Iată pe scurt despre dezvoltarea țării noastre.

În ceea ce privește legăturile externe. Cu Uniunea Sovietică avem o veche prietenie tradițională. Cu ajutorul Uniunii Sovietice am cucerit libertatea, ei și-au vărsat sîngele alături de frații noștri pentru independența țării noastre.

Cu Republica Populară Chineză avem relații de prietenie, ca și cu Dvs. și cu toate țările de democrație populară.

Acum se îmbunătățesc relațiile diplomatice și prietenești cu Jugoslavia, relații care nu au existat pîna acum. S-au stabilit relații diplomatice cu India, Birmania. Există o colaborare

Comerțul principal se face cu Uniunea Sovietică. Urmează acum să începem comerțul cu China și celelalte țări de democrație populară, cu Dvs. începînd din anul viitor.

La 9 septembrie se va discuta în Consiliul de Securitate problema admiterii noastre la O.N.U.

În 1946 numai 2 țări de democrație populară au făcut cerere de primire în O.N.U. Numai Albania și Mongolia.

Anul acesta s-au luat la noi o serie de măsuri. De a se reduce numărul raioanelor pe linie de stat. Peste 50 de raioane au fost desființate și o regiune.

Anul acesta au fost unificate o serie de ministere ca de pildă: Ministerul Industriei a fost unificat cu Ministerul Industriei Alimentare, Ministerul Transporturilor a fost unificat cu Ministerul Comunicațiilor, Ministerul Creșterii Vitelor a fost unit cu Direcția Gostaturilor și a fost creat un minister al Gospodăriilor Sătești. În anul 1955 Ministerul Apărării a fost unit cu Ministerul Afacerilor Interne. Au fost 3 direcții. Direcția Construcțiilor, Materialele de Construcții și Arhitectură și s-a creat un singur Comitet pentru problemele de construcții.

O serie întreagă de alte departamente și direcții au fost unificate în cadrul aceluiași minister.

O problemă grea la noi, în comparație cu alte țări de democrație populară, este lipsa de cadre. Mai ales avem mare lipsă de cadre tehnice.

Acum am căzut de acord cu Uniunea Sovietică să trimitem anual cadre în Institute Miniere și alte institute.

În aparatul de stat mai avem încă multă birocrație.

Și la noi există unitate în jurul partidului și guvernului și luptăm pentru prietenie cu Uniunea Sovietică și alte țări de democrație populară.

Anul trecut printre intelectuali, mai ales, la Ulan Bator au început unele nemulțumiri. Unii oameni au început să spună că nu se realizează nimic, că ajutorul Uniunii Sovietice este prea mic. Această tendință însă a fost combătută la timp și nu a avut timp să ia amploare.

Din Uniunea Sovietică primim zeci de mii de tipuri de mărfuri și dacă un obiect a costat o copeică mai mult înseamnă că trebuie imediat să se facă gălagie? Această manifestare a fost imediat oprită și n-a găsit sprijin mai larg în rîndul populației. Atunci am tras concluzia că trebuie îmbunătățită munca

Unii oameni în rîndul tineretului nu înțeleg în principiu dezvoltarea. De pildă călătoresc în țările de democrație populară și întorcîndu-se spun că noi nici în 35 de ani nu am făcut atîta cît au făcut ei acolo în 12 ani.

Avem 40.000 membri și candidați de partid. Acum linia noastră este de a nu umbla după număr ci de a reglementa compoziția partidului și calitatea membrilor de partid. Acum muncitorii formează 18% și 45% sînt funcționari, 30 și ceva la sută sînt țărani.

După Congresul al XX-lea într-o plenară s-a discutat problema muncii politice și organizatorice în partid. Am întărit legătura cu poporul. Femei avem 18% în partid.

Uniunea Tineretului Revoluționar cuprinde 60.000 membri, sindicatele peste 70.000 membri, Organizația de masă de prietenie cu Uniunea Sovietică are peste 100.000 membri dintre care populație orășenească 20%.

Alte partide ei nu au avut.

În primul an după revoluție au fost membri de partid și faudali mai mici și preoții. Aceasta a avut efectul său în lupta care se dădea în interiorul țării și mai ales a partidului.

În anii 1938-1940 în perioada de grațieri au fost comise greșeli pentru că au fost arestați oameni nevinovați. Încă din 1939 am lichidat aceste greșeli.

În timpul războiului am discutat problema muncii Ministerului Afacerilor interne și a fost întărit cu cadre. Pe urmă a mai fost o singură greșala de acest fel în 1948-1949 cînd au fost arestați un număr de chinezi. Asta era în perioada cînd în locul japonezilor au venit americani în țară. O parte din acești oameni au fost împușcați ceilalți au fost eliberați în 1956. Cei care s-au dovedit nevinovați în 1938-1939 acum sînt reabilitați. Sigur că noi am ținut cont de diversitatea și complexul problemelor pentru care a fost arestat.

Influența cultului personalității a existat și la noi.

Am trecut prin cîteva țări pînă să ajungem la Dvs. Am trecut prin Germania, Albania și Bulgaria. Am încheiat un tratat de prietenie și colaborare în Germania, s-a dat o declarație comună în Albania. În Germania s-a făcut și un tratat de colaborare culturală. Cu Bulgaria am făcut un tratat de colaborare culturală și s-a dat o declarație comună.

Peste tot în aceste țări am fost întîmpinați cu multă căldură. Ca și aici am călătorit...

dezvoltarea puternică a economiei naționale și a culturii în aceste țări.

Tovarășii din Jugoslavia ne-au primit bine. Foarte cald și prietenos. Am vizitat două republici. Slovenia și Croația. La Belgrad o expoziție industrială. S-a publicat o declarație comună. În problemele mai dureroase pentru ei tovarășii nu puneau întrebări, înțelegeau și nu discutau această problemă. Nici ei nu au atins probleme mai delicate. Adică a fost într-o formă foarte prietenoasă vizita în Jugoslavia. Tov. Tito în timpul vizitei a relatat situația internă. A vorbit despre luptele din cel de al doilea război mondial și cât de greu era pînă în 1948.

Chiar și tov. Tito a spus că în problema salariilor nu au reușit să rezolve pînă la capăt. Atîta a spus că: "Unii tovarăși spun că la noi s-a lichidat planificarea dar nu este adevărat noi avem plan".

Nu au spus nimic în legătură cu relațiile dintre Uniunea Sovietică și alte țări. Noi nu am pus întrebări și nici ei nu au spus nimic. Au spus că, cu Uniunea Sovietică au relații vechi care nu au fost împiedecate cu nimic.

Tov. Tito a povestit despre relațiile lor cu țările capitaliste, că au un comerț larg. În ceea ce privește Siria au chiar deficit pentru că admit să plătească mai scump pentru că Siria are o situație grea, nimeni nu cumpără de la ei și vor să le vină în ajutor. Că America în 1948 i-a ajutat cu grîne. Acum au renunțat la ajutor.

Acum vom mai vizita Cehoslovacia, Ungaria și Polonia. În Polonia nu vom sta decît 2 zile pentru că au invitați din India.

9 septembrie 1957

AV. 2 ex.